

Податкова консультація

Про оподаткування ПДВ

Державна фіскальна служба України розглянула звернення щодо оподаткування ПДВ грошових коштів, які після анулювання договору про постачання товарів були помилково зараховані на банківський рахунок платника ПДВ та повернуті таким платником, і, керуючись статтею 52 розділу II Податкового кодексу України (далі – ПКУ), повідомляє.

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, регулюються нормами ПКУ (пункт 1.1 статті 1 розділу I ПКУ).

Згідно з нормами чинного законодавства платники податку зобов'язані самостійно декларувати свої податкові зобов'язання та визначати сутність і відповідність здійснюваних ними операцій тим, які перераховані ПКУ.

Відповідно до пункту 44.1 статті 44 розділу II ПКУ для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, регістрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Водночас повідомляємо, що відносини, які виникають у сфері справляння податків і зборів, регулюються нормами ПКУ (пункт 1.1 статті 1 розділу I ПКУ).

Правові основи оподаткування ПДВ встановлено розділом V та підрозділом 2 розділу XX ПКУ.

Згідно з підпунктом «а» пункту 185.1 статті 185 розділу V ПКУ об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до статті 186 ПКУ.

База оподаткування ПДВ зазначених операцій визначається у відповідності до статті 188 розділу V ПКУ.

Правила визначення дати виникнення податкових зобов'язань з ПДВ встановлені статтею 187 розділу V ПКУ.

Так, відповідно до пункту 187.1 статті 187 ПКУ розділу V ПКУ датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів – дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

На дату виникнення податкових зобов'язань платник податку зобов'язаний скласти податкову накладну в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації у порядку, визначеному законодавством, електронного підпису уповноваженої платником особи та зареєструвати її в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) у встановлений ПКУ термін (пункт 201.1 статті 201 розділу V ПКУ).

Згідно з підпунктом 14.1.191 пункту 14.1 статті 14 розділу I ПКУ постачанням товарів є будь-яка передача права на розпорядження товарами як власник, у тому числі продаж, обмін чи дарування такого товару, а також постачання товарів за рішенням суду.

Підпунктом 14.1.202 пункту 14.1 статті 14 розділу I ПКУ визначено, що продаж (реалізація) товарів – будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на такі товари за плату або компенсацію незалежно від строків її надання, а також операції з безоплатного надання товарів. Не вважаються продажем товарів операції з надання товарів у межах договорів комісії (консигнації), поруки, схову (відповідального зберігання), доручення, довірчого управління, оперативного лізингу (оренди), інших цивільно-правових договорів, які не передбачають передачі прав власності на такі товари.

Разом з тим згідно з Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженою постановою Національного банку України від 21.01.2004 № 22, помилкове списання/зарахування коштів – списання/зарахування коштів, унаслідок якого з вини банку або клієнта відбувається їх списання з рахунку неналежного платника та/або зарахування на рахунок неналежного отримувача.

Відповідно до статті 6 Указу Президента України від 16.03.95 № 227/95 «Про заходи щодо нормалізації платіжної дисципліни в народному господарстві України» (далі – Указ № 227/95) встановлено, що підприємства незалежно від форм власності мають повертати у п'ятиденний строк платникам помилково зараховані на їх рахунки кошти. При виявленні фактів такого порушення з керівника підприємства і головного бухгалтера стягується до Державного бюджету України штраф у розмірі двох неоподатковуваних мінімумів заробітної плати.

Враховуючи зазначене, якщо договірні відносини щодо постачання товарів/послуг між суб'єктами господарювання відсутні, то отримані неналежним отримувачем кошти, які повернуто у встановлений Указом № 227/95 п'ятиденний строк, не включаються до бази оподаткування ПДВ.